

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження

Ключко Алли Олексіївни «Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій», представленого на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук за спеціальністю 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія

Особливе місце в умовах реформування системи освіти приділяється вдосконаленню управлінської діяльності менеджерів освітніх організацій, яка потребує постійної зміни парадигми управління, застосування поряд із традиційними інноваційних управлінських технологій. Це зумовлює гостру потребу в дослідженні інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організації та їхніх особливостей порівняно з традиційними стилями управління, організаційно-психологічних чинників і технологій їхнього розвитку.

У розвідках науковців досліджувалися окремі аспекти інноваційних стилів управління менеджерів освітніх організацій, а от психологічні дослідження інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій, виділених за різними критеріями, які стосуються актуальних напрямів діяльності освітніх організацій, раніше не виступали предметом спеціального аналізу. Відсутність в сучасній організаційній психології системних досліджень розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій зумовили актуальність теми дисертаційного дослідження. Недостатня теоретико-методологічна розробленість психологічних особливостей розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій, а також значущість організаційно-психологічних характеристик освітніх організацій і менеджерів для їхнього розвитку визначили вагомість дослідження Ключко Алли Олексіївни «Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій».

Метою дослідження авторка визначила теоретико-експериментальне вивчення психологічних особливостей інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій та організаційно-психологічних чинників і технологій їхнього розвитку.

Дисертаційне дослідження Ключко А.О. демонструє інноваційні підходи до вивчення проблеми сутності освітніх організацій та психологічних особливостей управління ними в сучасних умовах, визначенні ролі інноваційних стилів управління менеджерів освітніх організацій, дослідженні рівнів розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій (виділені за критеріями: «Інноваційні зміни в організації», «Командна робота в організації», «Партнерська взаємодія в організації») та виявленні зв'язків між ними та організаційно-психологічними характеристиками освітніх організацій і менеджерів. Інноваційністю вирізняється також й авторська організаційно-психологічна технологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій для підготовки менеджерів до розвитку інноваційних стилів управління.

Дисертація складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел у кількості 490 найменувань, з них 84 – іноземною мовою. Загальний обсяг дисертації становить 574 сторінки, основний зміст викладено на 424 сторінках.

У *першому розділі* роботи розкрито традиційні й інноваційні підходи до вивчення поняття про організацію. Автором висвітлено суть та розуміння психологічних особливостей управління освітніми організаціями в сучасних умовах. Запропоновано авторське визначення поняття «інноваційні стилі управління у менеджерів освітніх організацій». Розкрито роль організаційно-психологічного підходу у вивченні інноваційних стилів управління. Обґрунтовану з наукової точки зору авторську концептуальну модель розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій, яка включає наступні складові: 1) класифікацію інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій (виділених за критеріями «Інноваційні зміни в організації», «Командна робота в організації», «Партнерська взаємодія в організації»); 2) організаційно-психологічні чинники розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій (організаційно-психологічні характеристики освітніх організацій; організаційно-психологічні характеристики менеджерів; організаційно-психологічні характеристики взаємодії менеджерів з освітніми організаціями); 3) організаційно-

психологічні технології розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій (на рівні освітніх організацій, на рівні менеджерів).

У *другому розділі* проаналізовано основні характеристики психологічних особливостей інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій на основі використання критеріїв, які відповідають найбільш актуальним інноваційним напрямам діяльності освітніх організацій у сучасних умовах. Автором розроблено систему організаційно-психологічних чинників розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій, яка включає такі складові: організаційно-психологічні характеристики освітніх організацій; організаційно-психологічні характеристики менеджерів; організаційно-психологічні характеристики взаємодії менеджерів з освітніми організаціями.

Для діагностики рівня та організаційно-психологічних чинників розвитку виокремлених стилів управління у *третьому розділі* дисертації визначено «Комплекс діагностичних методик для вивчення розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій», який складається з п'ятнадцяти опитувальників та анкет. Викладено результати першого підетапу констатувального етапу дослідження, який був орієнтований на визначення рівня розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій, виділених за критерієм «Інноваційні зміни в організації» (показники: «ставлення менеджерів до змін»; «поєднання менеджерами лідерських та адміністративних функцій»), та дослідження їхнього зв'язку з організаційно-психологічними характеристиками освітніх організацій й менеджерів.

Результати другого підетапу емпіричного дослідження, який був орієнтований на визначення рівня розвитку інноваційних стилів управління, виділених за критерієм «Командна робота в організації» (показники: «орієнтація менеджерів на роботу в команді; «командні ролі менеджерів»), та дослідження їхнього зв'язку з організаційно-психологічними характеристиками освітніх організацій і менеджерів, представлені у *четвертому розділі* роботи.

П'ятий розділ дисертації присвячений аналізу результатів третього підетапу дослідження, який був спрямований на визначення рівня розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій, виділених за критерієм «Партнерська

взаємодія в організації» (показники: «спрямованість менеджерів», «емоційний інтелект менеджерів», «формування взаємостосунків менеджерів із педагогічним колективом»), та дослідження їхнього зв'язку з організаційно-психологічними характеристиками освітніх організацій і менеджерів.

У процесі формувального експерименту, представленого у *шостому розділі* дисертації, було розроблено й експериментально апробовано «Організаційно-психологічну технологію розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій», яка реалізуються на двох рівнях: на рівні освітніх організацій та рівні менеджерів. На рівні освітніх організацій була розроблена й впроваджена міська інноваційна програма «Психологічні основи інноваційної управлінської діяльності в закладах освіти» Управління освіти і науки Білоцерківської міської ради. На рівні менеджерів була розроблена й апробована спеціальна тренінгова програма психологічної підготовки менеджерів освітніх організацій до управління інноваційними процесами «Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій». Результати оцінки ефективності впровадження тренінгової програми підтверджено високим рівнем значущості позитивних змін у розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій.

Відмітимо, що якісно проведений аналіз отриманих даних, застосування сучасних методів математичної обробки даних свідчить не лише про теоретичне, але й практичне значення роботи. Матеріали дисертації можуть бути використані в діяльності освітніх організацій для забезпечення їхнього інноваційного розвитку. Окрім того, матеріали дослідження можуть бути використані під час викладання навчальних курсів з психології («Психологія управління», «Організаційна психологія», «Соціальна психологія» та ін.) і навчальних курсів з освітнього менеджменту («Управління освітньою діяльністю», «Керівник закладу освіти», «Методи прийняття управлінських рішень» та ін.) в закладах вищої освіти та в інститутах післядипломної педагогічної освіти для психологічної підготовки майбутніх і реально працюючих менеджерів освітніх організацій.

Дисертація Ключко А.О. відзначається логікою і повнотою розгляду проблеми психологічних особливостей розвитку інноваційних стилів управління

у менеджерів освітніх організацій, обґрунтуванням необхідності впровадження результатів дослідження в діяльність освітніх організацій. Додатково відзначимо новизну теми для організаційної психології. Результати дослідження пройшли апробацію на міжнародних і всеукраїнських конференціях, конгресах, основний зміст та положення дисертації висвітлено у одноосібній та одній колективній монографіях, а також у відповідній кількості статей, що відображають основні наукові результати дисертаційної роботи.

Анотеза за своїм змістом повністю відображає основні теоретико-методологічні положення дисертації, її зміст, результати емпіричних досліджень та апробованих організаційно-психологічних технологій.

З огляду на вищесказане, можна сказати, що дисертація Ключко А.О. є самостійним науковим дослідженням, яке заслуговує загальної позитивної оцінки. Водночас, можна висловити ряд *зауважень і побажань* у контексті наукової дискусії.

1. У першому розділі автор вдало аналізує зміст поняття традиційних та інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій, проте, на наш погляд, варто було б зосередитися й на порівнянні цих стилів, враховуючи розробки зарубіжних авторів.

2. У дисертаційному дослідженні використано достатньо велику кількість методик для вивчення зв'язку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій з організаційно-психологічними характеристиками освітніх організацій та менеджерів порівняно з невеликою кількістю методик для дослідження їхнього зв'язку з організаційно-психологічними характеристиками взаємодії менеджерів із освітніми організаціями. Тому виникає питання, якими причинами це обумовлено.

3. Бажаним було б провести більш ширше обговорення отриманих даних з результатами інших досліджень, які виконані з проблеми психологічних особливостей розвитку стилів управління у менеджерів організацій.

4. Загальні висновки дисертаційного дослідження відповідають визначеній меті та поставленим завданням дослідження, досить повно і глибоко розкривають результати дослідження на кожному етапі, проте, на наш погляд, слід було б у

висновках відобразити більш детально зміст авторської організаційно-психологічної технології розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій й організаційно-психологічних умов розвитку інноваційних стилів управління.

5. Текст роботи вирізняється науковим стилем написання. Разом з тим в роботі зустрічаються поодинокі орфографічні огріхи.

Натомість висловлені зауваження і побажання не ставлять під сумнів вагомість наукової цінності дослідження і не впливають на його обґрунтовану вище загальну позитивну оцінку.

Таким чином, дисертаційне дослідження Ключко А.О. «Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій» є актуальним, завершеним науковим дослідженням, що безперечно має наукову новизну й практичну значимість, повністю відповідає вимогам МОН України, які висуваються до докторських дисертацій, а його авторка заслуговує на присвоєння наукового ступеня доктора психологічних наук за спеціальністю 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія.

Завідувачка кафедри
теоретичної та практичної психології
Національний університет
«Львівська політехніка»,
доктор психологічних наук,
професор

І.І. Сняданко

Лідия Сняданко
підписує,
Вчений секретар

Р.Б. Брилиський